

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра державно-правових дисциплін
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему:

**«ТИПОВІ ТА ПРИМІРНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ:
ПОРЯДОК ТА ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ»**

Виконав студент

II курсу магістратури

спеціальності 081 «Право»

Шевеленко Вадим Георгійович

Керівник: доцент, к.ю.н. Згама А.О.

Рецензент: доцент, д.ю.н. Манько Д.Г.

Одеса – 2022 року

АНОТАЦІЯ

Шевеленко В.Г. Типові та примірні договори у сфері господарювання: порядок та особливості укладення. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 081 «Право», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2022 рік.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три підрозділи, висновків і списку використаних джерел.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є модернізація концептуальних засад господарського договору у світлі сучасного розвитку економічних відносин, виокремлення в системі господарських договорів таких договірних різновидів як типовий та примірний договір, визначення особливостей укладення господарських договорів на основі типових та примірних договорів з метою формулювання рекомендацій, спрямованих на оптимізацію законодавства у сфері господарювання в частині регулювання господарсько-договірних відносин.

Проведено комплексну характеристику правового регулювання порядку та особливостей укладення типових та примірних договорів у сфері господарювання. У ході дослідження формулюються концептуальні підходи щодо поняття, ознак примірних і типових договорів, особливостей укладення господарських договорів на підставі типових та примірних договорів, правових основ цих договорів у сфері публічних закупівель та зовнішньоекономічної діяльності, а пропозицій у частині удосконалення чинного законодавства у визначених темою дослідження питаннях.

Перший розділ присвячено визначенню договору в механізмі регулювання відносин у сфері господарювання. Розкрито загальні положення щодо становлення та розвитку інституту примірних та типових договорів як різновиду господарських договорів у вітчизняній юридичній науці, вивчено різний порядок укладення господарських договорів, в тому числі шляхом переговорів, тендеру тощо. Вказано істотні умови договору, висвітлено особливості порядку зміни та розірвання господарських договорів.

У другому розділі визначаються особливості правової природи примірних та типових договорів. Встановлено особливості укладення господарських договорів на підставі типових та примірних договорів.

У третьому розділі магістерського дослідження встановлено особливості використання типових та примірних договорів в публічних закупівлях та особливості використання стандартних форм у зовнішньоекономічній діяльності.

Ключові слова: договір, нормативно-правовий акт, типовий договір, примірний договір, умови договору, укладення договору, зміна договору, припинення договору

ANNOTATION

Shevelenko V.H. Standard and exemplary contracts in the field of business: procedure and features of conclusion. – Manuscript. Master's thesis, 081 "Law", International humanitarian university, Odesa, 2022.

The purpose of the master's thesis is to analyze the legal pricing regulation in the economic activity.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The method of work is the modernization of the conceptual foundations of the economic contract in the light of the modern development of economic relations, the identification in the system of economic contracts of such contractual varieties as the standard and exemplary contract, the determination of the features of the conclusion of economic contracts on the basis of standard and exemplary contracts with the provision of recommendations on wording aimed at optimizing the legislation in the field of management in terms of the regulation of economic and contractual relations.

A comprehensive characterization of the legal regulation of the order and features of concluding typical and primary contracts in the field of business has been carried out. In the course of the study, conceptual approaches are formulated

regarding the concept, features of model and model contracts, features of concluding business contracts based on model and model contracts, the legal foundations of these contracts in the field of public procurement and foreign economic activity and proposals regarding the adoption of current legislation in specific research topics.

The first chapter is devoted to the definition of the contract in the mechanism of regulating relations in the sphere of economy. The general provisions regarding the establishment and development of the institute of primary and standard contracts as a type of business contracts in domestic legal science are disclosed, various procedures for concluding business contracts, including through negotiations, tenders, etc., are studied. The essential conditions of the contract are shown, the peculiarities of the procedure for changes and termination of business contracts are highlighted.

The second chapter states the peculiarities of the legal nature of primary and standard contracts. The peculiarities of the conclusion of economic contracts on the basis of standard and exemplary contracts have been established.

In the third section, the specifics of using standard and exemplary contracts in public procurement and the specifics of using standard forms in foreign economic activity are established.

Keywords: contract, normative legal act, standard contract, model contract, terms of the standard contract, conclusion of a model contract, change in the model contract, termination of the standard contract

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП	7
РОЗДІЛ I. ДОГОВІР В МЕХАНІЗМІ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	12
1.1. Історія виникнення типових і примірних договорів у контексті розвитку інституту господарських договорів	12
1.2. Загальний порядок, істотні умови укладення господарських договорів.....	21
1.3. Теоретичні аспекти порядку зміни та розірвання господарських договорів.....	37
РОЗДІЛ II. ТИПОВІ ТА ПРИМІРНІ ДОГОВОРИ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	46
2.1. Сутність примірного договору у сфері господарювання.....	47
2.2. Типовий договір у системі господарських договорів.....	55
2.3. Особливості укладення господарських договорів на підставі типових та примірних договорів	60
РОЗДІЛ III. ТИПОВІ ТА ПРИМІРНІ ДОГОВОРИ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ	70
3.1. Особливості використання типових та примірних договорів в публічних закупівлях.....	70
3.2. Особливості використання стандартних форм у зовнішньоекономічній діяльності.....	76
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, №19-20, 21-22. Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст.356.
4. Про заставу від 02 жовтня 1992 року № 2654-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 47. ст.642
5. Про зовнішньоекономічну діяльність від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ// Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. ст. 377
6. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 157-ІХ. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 4. Ст. 25.
7. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII// Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст.89.
8. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13 квітня 2017 р.№ 2019-VIII<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
9. Про альтернативні джерела енергії від 20 лютого 2003 р. № 555-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 24. Ст.155
10. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 22 вересня 2016 року № 1540-VIII// Відомості Верховної Ради. 2016. № 51. Ст.833
11. Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронной торговле и Руководство по принятию 1996 год URL : http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/electcom/05-89452_Ebook.pdf.
12. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади : Указ Президента України від 03.10.1992 р.

№ 493/92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493/92#Text>

13. Загальні умови укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text>

14. Примірний енергосервісний договір : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015р. № 845. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2015-%D0%BF#Text>

15. Примірний договір про постачання природного газу виробникам теплової енергії для виробництва теплової енергії: Постанова КМУ від 29.04.2016р. № 357. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2016-%D0%BF#Text>

16. Примірний договір оренди нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2020р. № 820. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2020-%D0%BF#Text>

17. Примірний договір оренди єдиного майнового комплексу державного підприємства, його відокремленого структурного підрозділу : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2020р. № 820. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2020-%D0%BF#Text>

18. Примірний договір підряду в капітальному будівництві : Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 27.10.2005 № 3. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0003667-05#Text>

19. Примірний договір про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю, затверджений наказом Фонду державного майна України від 23 серпня 2000 р. № 1774. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0931-00#Text>

20. Примірний договір про перевезення вантажів автомобільним транспортом у міському та міжміському сполученні, що є Додатком № 1 до Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 р., в редакції від 03.06.2019 р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text>
21. [Типовий договір купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку](#) : Постанова НКРЕКП 13.12.2019 № 2803. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2803874-19#Text>
22. Типовий договір про проведення електронних аукціонів з розподілу квоти підтримки між замовником аукціону та оператором електронного майданчика : Наказ Міністерства енергетики України від 14.09.2020 р. № 596. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-20#Text>
23. Типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджений постановою КМУ від 05.07.2019 р. № 690 в редакції постанови від 2 лютого 2022 р. № 85. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85-2022-%D0%BF#Text>
24. Типовий договір розподілу природного газу, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.09.2015 р. № 2498. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1384-15#Text>
25. Типовий договір постачання природного газу постачальником «останньої надії», затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015р. № 2501. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-15#Text>
26. Типовий договір про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312. URL : <https://radnuk.com.ua/zrazky-dokumentiv/typovyj-dohovir-postachannia-elektrychnoi-enerhii-postachalnykom-ostannoii-nadii/>

27. Типовий договір на утримання житлових будинків та прибудинкових територій : наказ Державного комітету будівництва і архітектури та житлової політики України від 07.09.1998 року №194. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0826-98#Text>

28. Про затвердження Примірного договору підряду на будівництво (капітальний ремонт, реконструкцію) автомобільної дороги : Наказ Державної служби автомобільних доріг в Україні від 28.04.2009 р. № 188. URL : <http://old.ukravtodor.gov.ua/clients/ukrautodor.nsf/0/54DE10EF0E74D959C22576DB003EA98A>.

Спеціальна література:

29. Абрамчук Д.В. Становлення та розвиток конструкції примірного договору у вітчизняному цивільному праві. *Нове українське право*. 2021. № 6. С. 9-16

30. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.

31. Беяневич О.А. Договір як засіб саморегуляції господарських відносин: загальна характеристика. *Бюлетень Міністерства юстиції*. 2005. № 8. С.40-48.

32. Бервено С.М. Проблеми договірного права України: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.

33. Блажівська О.Є. Особливості цивільно-правового регулювання майнових відносин за Руською Правдою. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4. С. 117-122.

34. Бобровник С.В. Нормативно-правовий акт : *Юридична енциклопедія в 6 т./ редко. Ю.С. Шемшученко*. URL : https://leksika.com.ua/10340605/legal/normativno-pravoviy_akt

35. Буша Н.Д. До питання становлення і розвитку цивільного права України в Х-першій половині XIX століття. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 117-118.

36. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. Ред. В.Т. Бусел. К.: Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1796 с.
37. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. голов. ред. В. Т. Бусел. К. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
38. Вівчарук Д.П. Типовий договір у цивільному праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2016. 209 с.
39. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій / О. М. Вінник. К. : Атіка, 2004. 624 с.
40. Гиренко І.В. Недержавне регулювання зовнішньоекономічних договорів про формами міжнародних асоціацій. *International scientific journal «Internauka.» Series: «Juridical Sciences»*. URL : <http://www.inter-nauka.com/magazine/law/>.
41. Гірняк А. В. Типові та примірні договори як джерела правового регулювання договірних відносин. *Юридична Україна*. 2012. С. 43-46.
42. Господарське право України. Навч. посіб./ за заг. ред. С. В. Несиної. К.: Центр учбової літератури, 2012.564 с.
43. Господарське право: Підручник / О.П. Подцерковний, В.Г. Олюха, О.О. Квасніцька та ін.; за ред. О.П. Подцерковного. 3-тє вид., доп. і перероб. О.: Фенікс, 2018. 612 с.
44. Договірне право України. Загальна частина: навч. посібник / [Боднар Т. В. Дзера О. В., Кузнецова Н. С. та ін.]; за ред. О. В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
45. Засоби державного регулювання господарської діяльності: зб. наук. пр./ НАПрН України, НДІ приват. права і підприємництва; редкол.: В. С. Щербина (голова) [та ін.]. К.: Ред. журн. «Право України», 2013. 184 с.
46. Кицик Я.Р. Використання примірних та примірних у галузі електроенергетики URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/Ppip_2016_16_24.pdf

47. Кицик Я.Р. Сутність примірного договору у господарському праві України. URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/Ppip_2015_14_27.pdf
48. Кицик Я.Р. Типовий договір в системі господарських договорів. URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/Ppip_2014_13_51.pdf
49. Кравчук С. Й. Господарське право України: навчальний посібник. К. Кондор, 2007. 264 с.
50. Лебедев В.П. История проформы Gencon. URL : https://interlegal.com.ua/ru/publikacii/istoriya_proformy_gencon/
51. Левандовський Ю. Виконання договірних зобов'язань в умовах ринкової економіки. *Вісник господарського судочинства*. 2005. №1. С.162
52. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2001. 166 с.
53. Мілаш В. С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: монографія. Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2007. 440 с.
54. Науково-практичний Коментар до Господарського кодексу України / за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Юрінком Інтер, 2008. 456 с.
55. Новіков С., Лобанов О., Винокуров Д. Договори в господарській діяльності. 3-тє вид., перероб. і доп. Х. Фактор, 2008. 704 с.;
56. Олюха В.Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2003. 19 с .
57. Офіційна інтернет-сторінка Міжнародної Федерації асоціацій торгівлі олійними культурами, насінням і жирами. URL : <http://www.fosfa.org/>
58. Пилипенко А. Я. Вибране. К.: Освіта України, 2013. 504 с.
59. Півовар Д.П. Типовий договір як регулятор договірних відносин. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. № 3. С. 57-61. URL : http://apnl.dnu.in.ua/3_2016/15.pdf

60. Подоляк С.А. Правові підстави та наслідки визнання господарських договорів недійсними неукладеними в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. Київ, 2010. 215 с.
61. Подцерковный О. П. Понятие договора в новом Гражданском кодексе Украины: свобода или анархия? *Юридическая практика*. № 37 от 16.09.2003. С. 1, 14-15
62. Попелюк В.П. Щодо використання стандартних форм господарських договорів у зовнішньоекономічній діяльності. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12863/%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%BB%D1%8E%D0%BA%20%D0%92.%20%D0%9F.%20%D0%A9%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%20%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2....pdf?sequence=1&isAllowed=y>
63. Плавич В.П. Роль права в формуванні ринкових відносин в Україні: Теоретико-правові проблеми: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К., 2002. 167 с.
64. Пронська Г.В. Вибране. К. : Освіта України, 2013. 696 с.
65. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Х. : Консум, 2001. 656 с.
66. Старцев О. В. Підприємницьке право: навч. посіб. К.: Істина, 2006. 208 с.
67. Степняк Л. Проблемы свободы договоров и ответственности в общественном обороте. *Современное польское право*. 1981. № 4. С. 43–55.
68. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик, О. Г. Братель, Т. Д. Гурська; ред.: С. С. Бичкова. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Правова єдність ,

Алерта. 2014. 496 с. URL : <https://www.naiu.kiev.ua/news/nove-vidannya-pidruchnika-z-civilnogo-prava.html>

69. Черешнюк В.М. Правове регулювання укладення і виконання господарських договорів : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.04/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. Київ, 2007.

70. Чернега А. П. До поняття договору у сфері господарських відносин. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 197-201

71. Щербина В.С. Господарське право: підручник. 5-те вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2012. 600 с.

72. Fouchard Gaillard. *Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International. 1999. 1280 p.

73. Robert Knutson, Maria Isabel De Almeida Alvarenga, Wilfred Abraham. International Federation of Consulting Engineers. International Bar Association. *FIDIC: An Analysis of International Construction Contracts*. Kluwer Law International. 2005. 440 p.

Матеріали практики:

74. Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 21.08.2022 року у справі № 910/15264/21 URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/106078967?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01&_ga=2.61758123.621687895.1668444926-2048768690.1620199651

75. Постанова Вищого господарського суду України від 17.03.2014 р. у справі № 919/926/13. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37763504>.

76. Постанова Одеського апеляційного господарського суду від 04.02.2013 р. справа № 5017/1686/2012 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29253459>.

77. Рішення господарського суду Харківської області від 22 травня 2012 р. у справі № 5023/1551/12 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24376423>